

Més aviat un dels copiosos derivats de la fecunda arrel *ħaǧǧ* 'pelegrinar, anar en romiatge' (productiva a Aràbia, Hess, 17, a Espanya i pertot), i entre els algerians copiosíssims. Potser format amb *ħuǧǧāǧ*, plural de *ħaǧǧ* 'pelegrí', 'el qui ha anat a la Meca', dignitat poderosa entre els musulmans d'arreu; seria, doncs, *Beni al-ħuǧǧāǧ* 'els fills dels Ĥaǧǧ', amb metàtesi de les vocals?, o bé *Ben al Ĥaǧǧ-Yúsef* (GGAlg., 174b) o bé un hipocorístic **ħaǧǧūš*, no documentat però format amb el conegut sufix hipocorístic com hi ha *Abdūš*, *Amrūš*: Littmann i García Gómez, *Arabica* 1954 (I, 129.130): això és ben probable, car car així s'explica, per dissimilació de *ǧ-š*, la *-d-* de *Benadutx* i la d'aquells NPP algerians.

Millor encara: intensiu o hipocorístic en *-úǧ*, perquè *ħaǧǧúǧ* està realment documentat com a corrent a Algèria, junt amb el femení *ħaǧǧúǧa* (175b). *Ben-(H)aǧǧúǧ*, amb dissimilació *ǧ-č > d-č > Benadúč*. En efecte, sense la contracció vocàlica, però amb la mateixa dissimilació, això s'ha conservat en *Benbadux*, poble 7 k. al N. d'Almeria. De *ħaǧǧúǧ* potser també el collado *Fatxutx* pda. d'Altea (xxxv, 155.3). *Benafaig* o *Benalfaig* pda. de Benigànim (xxxii, 9.12) < *Ben al-ħaǧǧ* 'fill del pelegrí'.

Benafarrez, V. Beniarrés

BENAFELÍ

Partida d'Almassora (xxix, 138.13). Sembla que vingui d'*Iben al-Fellāħ* pròpiament 'el fill del pagès' (mot i arrel també productius en antroponímia) (Hess, 55, GGAlg 143a); i essencialment és probable que sigui idea encertada. Però caldria que hi hagués hagut imela del tipus granadí *ā > í*, cosa rara en l'àrab valencià; tanmateix pot ser un altre nom de la mateixa arrel (com *Fāliħ*, Hess), o bé el deriv. *Fellāħi* (GGAlg 143a), pròpiament adjectiu nisba: que bé pogué existir com a apellatíu en el sentit de 'apagesat, rústic' i en tot cas és NP algerià.

El més convincent, però (i com a suposició, més simple), és que sigui contracció de *fālāħīn*, el plural ben conegut del mot *fellāħ* (RMa, 235.5f). Doncs, *Ben- o Beni-al-Fālāħīn* > 'els fills dels pagesos' > **Benalfeleī(n)*, contret en *-feliī(n)* amb la primera *l* dissimilada, i catalanitzant *-in > í*.

BENAFIGOS

Poble del Maestrat, entre Lluçena i Benassal, uns 35 k. NO. de Castelló.

PRON. MOD.: *benafigos* 1935 a Vistabella; 1961 en el poble mateix i a tots els del Maestrat.

DOC. ANT. S. xvi, id. (*Memor. Muñoz*, BSCC xiv, 431); 1609: *Benefigol* amb 27 cristians vells en el cens p. p. Reglā (p. 105) probable que sigui error de còpia per *-gof* amb «s llarga». No n'hi ha més notícies històriques, sinó que havia pertangut a l'orde de Mon-

tesa, setena de Culla; i Mira (*Gr. Encicl. Cat.*) (que indica el gentilici *benafeguins*) diu que a l'església hi ha imatges dels Ss. xv i xvi; notícies geogràfiques etc. en GGRV, 510, i Cavanilles (I, 83), que li troba 55 veïns, i en descriu el terme com a molt escabrós i pobre (500 cafissos de gra).

ETIM. No és àrab («indescifrado» Asín, *Contr.*)¹ Però és evident i fins salta a la vista la que ja he publicat en E.T.C. II, 156, i ací vol. I, 257.9f: PINNA FĪCŪS 'penya de la figuera' amb la *p-* mossàrab arabitzada en *B* (com en els nombrosos casos aplegats en aquest passatge del vol. I).

Per acabar de convèncer-se'n basta veure el poblet com ho vaig fer, en la meua visita de 1961: cases apinyades entorn d'un ample i migpartit penyal, en el cim del qual encara creix una grossa figuera, que arrela en el sot terrós de la rocassa badada.

És clar que no deu ser la mateixa figuera que donà a la població mossàrab l'ocasió de batejar el poble; però, morta aquella, la ferrenya tradició del lloc, haurà curat de replantar-la: grandíós tòtem de l'arcaïtzant municipi. Les figueres són dels pocs arbres que prosperen en aquell terreny aspre i cremat del sol, que ens descriu Cavanilles; i en tota la regió. Recordem el poble de *Figueroles*, només 11 k. al S. de *Benafigos*; no massa lluny *La Figolla*, FĪCŪLNĒA, a Vinaròs; *El Figueró* a Silla i a Sollana. Tots ells, noms mossàrabs.

Altrament, el cas d'una gran figuera en un penyal, es repeteix en altres llocs, i en altres NLL ben coneguts, com la vall de *Rocafiguera* en el Lluçanès: entre Sora, Sovelles i Alps.

El ll. FĪCŪS és el nom de la figuera (no 'higo' o 'figa', com diuen Asín i AlcM), i *ficus* era mot de la quarta declinació en llatí, per tant FĪCŪS en genitiu: ² PINNA FĪCŪS 'rocassa de la figuera'.

Ara bé aquest NL es repeteix, igual o amb variants, en altres terres de fort substrat mossàrab. Hi ha un altre *Benafigos*, uns 25 k. més al Nord: la *Font de Benafigos* te. Ares, prop de Sta. Helena (xxviii, 84) o sigui a la punta extrema. O del terme, a tocar dels de Castellfort i Vilafranca. Una figuera que creix en una penya o a la vora, és notable i recordada, però també ho són les que fan més figures i més grosses —negoci del comerciant, i desengany del gustador: perquè tenen menys gust—: d'aquí el nom de la vila valenciana *La Font de la Figuera* (i diverses *Fuente-la-Higuera* castellanés).

Abenfigo és un poble agregat de Castellote (en el baix Aragó (uns 35 k. NNO.) d'Ares. En realitat el nom antic deu ser *bemfigo*, com ho vaig oír a Sorita (1961) (xxvii, 188.4), i altres han escrit *Abemfigos*. Tal com me'l descriviren allà, i comprovo en els mapes, és alt i vistent, damunt un vèrtex de triangulació, i sobre el riu Guadalupe, que hi passa davall, sota fort pendent (30 m. alt., i 100 de distància), i prop de dos tossalets, 75 m. més alts. Evidentment país escabrós, sense dubte penyalós. I amb figueres. Tenim aquí una altra PINNA FĪCŪS o FĪCŪUM (gen. plural 'peaya de les figueres'), amb contracció de la pronún-